

Doğanın Yıkımı

Anton Pannekoek

10.07.1909

Bilimsel literatürde, ormanların giderek daha fazla tahrip edildiğine dair tedirgin edici sayıda yakınmalarla karşılaşmaktadır. Ancak dikkate alınması gereken tek faktör doğaseverlerin ormanlar için duyduğu mutluluk değildir. İnsanlık için önemli maddi çıkarlar, hatta hayati çıkarlar da söz konusudur. Zengin ormanların yok olmasıyla birlikte, Antik Çağ'da bereketiyle bilinen yoğun nüfuslu ve büyük şehirlerin tahıl ambarları olarak ünlenen topraklar taş çöllerine dönüşmüştür. Bu bölgelere yağmur, gübrelemesi gereken humus katmanlarını alıp götüren yıkıcı sağanak yağışlar dışında nadiren yağmaktadır. Dağ ormanlarının yok edildiği yerlerde yaz yağmurlarıyla beslenen seller, Alp vadilerini tıkayan, ormanları temizleyen ve sakinleri masum olan köyleri harap eden devasa taş ve kum kütlelerinin aşağı yuvarlanmasına neden olur, "çünkü kişisel menfaat ve cehalet, yüksek vadideki ormanı ve ırmağı besleyen kaynakları yok etmiştir".

Yazarlar, bu sefil durumu etkileyici bir şekilde tanımlarken kişisel çıkar ve cehalet üzerinde ısrarla durmaktadırlar ancak bunun nedenlerini araştırmamaktadırlar. Muhtemelen sonuçlara vurgu yapmanın cehaletin yerine daha iyi bir anlayış koymaya ve etkileri ortadan kaldırmaya yeteceğini düşünüyorlar. Bunun kısmi bir olgu olduğunu; kâr avcılığının en üst aşaması olan üretim tarzının, yani kapitalizmin, doğa üzerindeki sayısız benzer etkisinden biri olduğu fenomenini görmüyorlar.

Fransa nasıl oldu da her yıl yüz milyonlarca frank karşılığında yurtdışından kereste getirtmek zorunda kalan ve Alpler'deki ormansızlaştırılmasının feci sonuçlarını yeniden ağaçlandırma yoluyla telafi etmek için çok daha fazla harcama yapmak zorunda kalan orman fakiri bir ülke haline geldi? Ancien Régime döneminde çok sayıda devlet ormanı vardı. Ancak Fransız Devrimi'nin dümenine geçen burjuvazi, bunları yalnızca özel zenginleşme için bir araç olarak gördü. Spekülatörler, odunu altına dönüştürmek için 3 milyon hektarlık alanı gözden çıkardılar. Onlar geleceği değil, yalnızca anlık kârı düşünüyorlardı.

Kapitalizm için tüm doğal kaynaklar altından başka bir şey değildir. Onları ne kadar hızlı sömürürse, altın akışı da o kadar hızlanır. Özel ekonomi, her bireyin; insanlığın genel çıkarını bir an bile düşünmeden mümkün olduğunca fazla kâr peşinde koşmasına neden olur. Sonuç olarak, parasal değeri olan her yabani hayvan ve kâr getiren her yabani bitki derhal bir yok olma yarışının nesnesi haline gelmektedir. Afrika filleri, sistematik fildişi avının kurbanı olarak neredeyse yok olmuşlardır. Benzer bir durum, herkesin yenilerini dikmeden sadece onları yok ettiği yağmacı bir ekonominin kurbanı olan kauçuk ağaçları için de geçerlidir. Sibirya'da yoğun avlanma nedeniyle kürklü hayvanların giderek azaldığı ve en değerli türlerin yakında yok olabileceği belirtilmiştir. Kanada'daki devasa bakir ormanlar, sadece toprağı işlemek isteyen yerleşimciler tarafından değil, aynı zamanda maden yatakları arayan ve zemini daha iyi görebilmek için dağ yamaçlarını çıplak kayaya dönüştüren "maden arayıcıları" tarafından da yakılıp yıkılmıştır. Yeni Gine'de bir Amerikalı kadın milyarderin pahalı hevesini tatmin etmek için cennet kuşu katliamı düzenlenmiştir. Savurgan bir artı-değer biçimi olarak kapitalizmin tipik bir özelliği olan moda çılgınlığı, nadir türlerin yok olmasına yol açmıştır; Amerika'nın doğu kıyısındaki deniz kuşları, hayatta kalmalarını sadece devletin katı müdahalesine borçludur. Bu tür örnekler istenildiği kadar çoğaltılabilir.

Ama bitkiler ve hayvanların hepsi insanlar tarafından kendi amaçları doğrultusunda kullanılmak için orada değil midir? Bu noktada insan müdahalesi olmadan doğanın nasıl korunacağı sorusunu tamamen bir kenara bırakıyoruz. İnsanoğlunun yeryüzünün efendisi olduğunu ve doğayı kendi amaçları doğrultusunda tamamen dönüştürdüğünü biliyoruz. Yaşamak için tamamen doğanın güçlerine ve doğal kaynaklara bağımlıyız; onları kullanmak ve tüketmek zorundayız. Burada söz konusu olan bu gerçek değil, yalnızca kapitalizmin bunları kullanma biçimidir.

Rasyonel bir sosyal düzen, mevcut doğal kaynakları öyle bir şekilde kullanmalıdır ki tüketilenler aynı zamanda yerine konabilsin, böylece toplum yoksullaşmasın ve zenginleşebilsin. Tohumluk mısırının bir kısmını tüketen kapalı bir ekonomi, kendini giderek daha fazla yoksullaştırır ve kaçınılmaz olarak başarısızlığa uğrar. Ancak kapitalizm bu şekilde hareket etmektedir. Bu, geleceğe yönelik düşünmeyen, yalnızca şimdiki zamanda yaşayan bir ekonomidir. Mevcut ekonomik düzende doğa insanlığın değil, sermayenin hizmetindedir; üretime insanlığın giyim, gıda ve kültür ihtiyacı değil, sermayenin kâr ve altın ihtiyacı egemendir.

Doğal kaynaklar, sanki rezervler sonsuz ve tükenmezmiş gibi sömürülmektedir. Tarım için ormansızlaştırmanın ve yararlı hayvan ve bitkilerin yok edilmesinin zararlı sonuçları, mevcut rezervlerin sonlu

karakterini ve bu tür bir ekonominin başarısızlığını ortaya koymaktadır. Roosevelt'in kalan doğal kaynakların envanterini çıkarmak ve bunların daha fazla israf edilmesine karşı önlemler almak üzere uluslararası bir konferans toplamak istemesi de bu iflasın kabulüdür.

Elbette bu planın kendisi sadece bir aldatmacadır. Devlet, nadir türlerin acımasızca yok edilmesini durdurmak için çok şey yapabilir. Ancak kapitalist devlet, nihayetinde insanlığın genelinin zavallı bir temsilcisidir. Sermayenin temel çıkarları karşısında, durmak zorundadır.

Kapitalizm, sonuçlarının farkında olarak eylemlerini düzenleyemeyen irrasyonel bir ekonomidir. Ancak bu tek başına onun yıkıcı karakterini açıklamak için yeterli değildir. Daha önceki yüzyıllarda da insanlar, bir bütün olarak insanlığın geleceğini düşünmeden, irrasyonel bir şekilde doğayı sömürmeye devam ediyorlardı. Ancak onların gücü sınırlıydı. Doğa o kadar büyük ve o kadar güçlüydü ki insanlar zayıf teknik araçlarıyla ona ancak istisnai olarak zarar verebilirdi. Buna karşın kapitalizm, yerel ihtiyaçların yerine dünya ihtiyaçlarını geçirdi ve doğayı sömürmek için modern teknikler yarattı. Dolayısıyla artık söz konusu olan, devasa madde kütlelerinin muazzam yıkım araçlarına tabi tutulması ve güçlü ulaşım araçlarıyla uzaklaştırılmasıdır. Kapitalizm altındaki toplum, akılsız devasa bir bedene benzetelebilir; kapitalizm gücünü sınırsızca geliştirirken, aynı zamanda yaşadığı çevreyi anlamsızca daha fazla tahrip etmektedir. Sadece bu güçlü bedene bilinç ve akılcı eylem kazandırabilecek olan sosyalizm, aynı zamanda doğanın tahribatının yerine rasyonel bir ekonomi koyacaktır.

Anarşist Kütüphane

Anton Pannekoek
Doğanın Yıkımı
10.07.1909

25.02.2023 tarihinde şuradan alındı: heimatloskolektif.wordpress.com

Çeviri: Serapion

İngilizce Aslı: The Destruction of Nature

tr.anarchistlibraries.net